

142 . Șoimeni | Comuna: Păuleni | Județ: Harghita | Punct: Várdomb/Dealul Cetății - Ciomortan | Anul: 1999

Anul: 1999

Cod RAN: 83400.01

Perioade: Preistorie, Protoistorie

Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu, Epoca bronzului, La Tène

Tipuri sit: locuire

Categorii sit: Domestic, Neatribuit

Autori: Dan Lucian Buzea, Gheorghe Dumitroaia, Valerii Kavruk, Mihai Rotea, Zsolt Székely

Instituții: Instituție Nedefinită, Instituție Nedefinită, Instituție Nedefinită, Instituție Nedefinită, Instituție Nedefinită

Cercetările arheologice de la Ciomortan - "Vardomb, (Dealul Cetății)"

Raport

Situl este cunoscut în primul rând ca așezare eponimă a culturii Ciomortan. Cercetările întreprinse aici în anii '50 și '60 de Z.Székely au prilejuit descoperirea unor așezări suprapuse, din eneolitic (cultura Cucuteni-Ariuşd) și epoca bronzului (culturile Ciomortan și Wietenberg).

Așezarea se află pe o popină de formă ovală (45 x 70m) și este fortificată. Sistemul de fortificație include două șanțuri, care taie o șanț îngustă de legătură dintre așezarea și platoul de alături, precum și un val cu șanț în formă de potcoavă care înconjoară incinta așezării. În prezent înălțimea maximă a valului este de 2,6 m. Accentuată de înălțimea naturală a popinei și de adâncimea șanțului, diferența maximă de nivel în prezent este de cca 7,2 m. Din partea de sud cetatea este aparată de o pantă accentuată a unei văi adânci de cca 100 m.

Săpăturile din anul 1999 au urmărit încadrarea cronologică a sistemului de fortificație și stabilirea raportului stratigrafic dintre vestigiile de tip Ciomortan și Wietenberg. În acest scop au fost practicate o secțiune (S1) și 7 casete (4 x 4 m).

S1 a urmat traseul practicat anterior de Z.Székely. În anul 1999 a fost golită și adâncită umplutura în jumătatea sa de sud. S-a constatat că Z.Székely a confundat una dintre depunerile inferioare ale valului, formată de un lut galben aparent nederanjat, cu stratul steril. De fapt sub această depunere se mai află încă o depunere a valului, iar mai jos – un strat consistent (gros de cca 80 cm) aparținând culturii Cucuteni-Ariuşd. Stratul eneolitic prezintă două niveluri de locuire marcate de o platforma de locuință distrusă și de o vatră intactă situată cu cca 50 cm deasupra locuinței. Sub platforma locuinței a fost identificat un "pat" format din lut galben, care a servit la amenajarea (nivelarea) terenului. Acest "pat" a fost perforat de gropi de stâlpi aflate spre exteriorul așezării. Panta popinei a fost tăiată în trepte. Materialul ceramic bogat (specia barbotinată, neagră și galbenă canelată, pictată mono- și tricrom) permite încadrarea stratului eneolitic în Cucuteni A. Perioadei eneolitice mai aparțin numeroase piese litice, de os și de lut ars, printre care menționăm un fragment de figurină antropomorfă (Fig.1/1) și un "picior" bogat ornamentat prin incizii (Fig.1/2)

În umplutura valului au fost descoperite, în poziție secundară, numeroase fragmente ceramice de tip Ariuşd, un fragment susceptibil de a fi aparținând culturii Bodrogkeresztur, un număr redus de fragmente ceramice ale culturii Coțofeni I, și 2 fragmente de ceramică dacică (cenușie, făcută la roată), 1 fragment de toartă de amforă (din pastă cu nisip cu bobul mare). Un fragment de ceramică dacică a fost descoperit sub val. Prin urmare (sub rezerva că nu s-a comis o greșeală de încadrare stratigrafică a acestui fragment) trebuie admisă posibilitatea că valul a fost ridicat în perioada dacică sau chiar ulterior acesteia. Menționăm totuși faptul că nici sub val nici în umplutura acestuia nu s-a descoperit nici un fragment ceramic aparținând culturilor Ciomortan și Wietenberg.

În malul S1 la cca 4 m de val a fost descoperită o depunere din două urne ale culturii Wietenberg. În

interiorul unuia dintre vase se afla o rotiță de car votiv.

Săpăturile efectuate în perimetrele casetelor au furnizat o cantitate impresionantă de material arheologic, care în cea mai mare parte se afla în poziție secundară, circumstanță datorată probabil alunecării solului dinspre val. Din această cauză nu s-a reușit precizarea raportului stratigrafic dintre materialele de tip Ciomortan și Wietenberg.

Epocii bronzului îi aparțin două construcții. Una era de formă ovală 3 x 4 m, urmele ei au fost formate dintr-o groapă de pilon central (probabil de susținerea acoperișului conic) și mai multe gropi dispuse circular în jurul gropii centrale. În perimetrul construcției a fost descoperită ceramică de tip Ciomortan și Wietenberg. Altă construcție reprezintă o concentrare de fragmente ceramice de tip Ciomortan și Wietenberg pe o suprafață de cca 2 x 2,5 m, circumscrisă unui dreptunghi format din mai multe gropi de stâlpi.

În baza materialului descoperit se poate defini mai exact fizionomia tipologică a vestigiilor din epoca bronzului. Astfel s-a constatat prezența masivă a ceramicii grosiere și, mai rar, semifine cu exteriorul, iar uneori și interiorul, striat. Cea mai parte din această ceramică aparține grupului Ciomortan (specia neagră cu pasta conținând ca degresant cioburi pisate), iar un număr mai mic – culturii Wietenberg (specia gălbuie cu pasta cu mult nisip). S-a mai observat că în unele cazuri rostul striărilor era de a spori priza între corpul recipientului și slipul și nu cel de decor.

Ornamentația ceramicii de tip Ciomortan (Fig.2), pe lângă tehnicile și motivele bine cunoscute din bibliografie, este mai variată: menționăm prezența tehnicii de împunsături succesive, precum și dispunerea triunghiurilor hașurate sau umplute cu împunsături în registre verticale. Menționăm că, contrar afirmațiilor anterioare privind ceramica de la Ciomortan, printre mii de fragmente ceramice descoperite nu am identificat nici un fragment susceptibil de a aparține culturii Monteoru.

Ceramica culturii Wietenberg (Fig.3) prezintă caracteristici specifice sfârșitului fazei 1-a sau începutului fazei a 2-a a acestei culturi. Predomină fragmente ornamentate cu canelură oblică lată, împunsături și incizii. Un număr redus de fragmente au ca ornament spirala formată din registre orizontale de S culcate, realizate din bandă umplută cu puncte.

Unele fragmente ceramice par să combine caracteristicile culturilor Ciomortan și Wietenberg: uneori ornamentația specifică culturii Ciomortan este aplicată pe ceramică din pastă cu mult nisip și cu suprafața aspră (asidoma ceramicii Wietenberg).

Informații suplimentare online

[Raportul 931 din cronica.cimec.ro](http://raportul931.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.Mapserver.Cimec.ro)
